

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

2004

2009

Επιτροπή Αλιείας

2008/2222(INI)

10.11.2008

ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΘΕΣΗΣ

σχετικά με την εφαρμοσμένη έρευνα στον τομέα της κοινής αλιευτικής
πολιτικής
(2008/2222(INI))

Επιτροπή Αλιείας

Εισηγήτρια: Rosa Miguélez Ramos

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ	3
ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ.....	8

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την εφαρμοσμένη έρευνα στον τομέα της κοινής αλιευτικής πολιτικής (2008/2222(INI))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2371/2002 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2002, για τη διατήρηση και βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής¹,
- έχοντας υπόψη την απόφαση αριθ. 1982/2006/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με το έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο δραστηριοτήτων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (2007-2013)²,
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Ευρωπαϊκή στρατηγική για θαλάσσια και ναυτιλιακή έρευνα - Ένα συνεκτικό πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας προς υποστήριξη της αειφόρου χρήσης των ωκεανών και των θαλασσών» (COM(2008)0534) («η στρατηγική για τη θαλάσσια και ναυτιλιακή έρευνα»),
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με τίτλο «Στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη της ευρωπαϊκής υδατοκαλλιέργειας» (COM(2002)0511),
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 15ης Ιουνίου 2006 σχετικά με την πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο δραστηριοτήτων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας³,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 20ής Μαΐου 2008 σχετικά με την ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση⁴,
- έχοντας υπόψη την οδηγία 2008/56/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον (οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική)⁵,
- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 199/2008 του Συμβουλίου της 25ης Φεβρουαρίου 2008, σχετικά με τη θέσπιση κοινοτικού πλαισίου για τη συλλογή, διαχείριση και χρήση δεδομένων στον τομέα της αλιείας και τη στήριξη όσον αφορά τις

¹ ΕΕ L 358, της 31.12.2002, σελ. 59.

² ΕΕ L 412, της 30.12.2006, σελ. 1.

³ ΕΕ C 300 E, της 9.12.2006, σελ. 400.

⁴ ΕΕ C 180 E, της 17.7.2008, σελ. 27.

⁵ ΕΕ L 164, της 25.6.2008, σελ. 19.

επιστημονικές γνωμοδοτήσεις για την κοινή αλιευτική πολιτική¹,

- έχοντας υπόψη την οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας²,
 - έχοντας υπόψη την έκθεση της παγκόσμιας διάσκεψης κορυφής για την αειφόρο ανάπτυξη, η οποία πραγματοποιήθηκε στο Γιοχάνεσμπουργκ (Νότιος Αφρική), από τις 26 Αυγούστου έως τις 4 Σεπτεμβρίου 2002³,
 - έχοντας υπόψη τη διακήρυξη του Aberdeen, η οποία εγκρίθηκε στις 22 Ιουνίου 2007, κατά τη διάρκεια του συνεδρίου EurOCEAN, από ευρωπαϊκούς οργανισμούς θαλάσσιας και ναυτιλιακής έρευνας, επιστημονικά δίκτυα και πολλούς επιστήμονες από ολόκληρη την Ευρώπη,
 - έχοντας υπόψη το άρθρο 45 του Κανονισμού,
 - έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Αλιείας (Α6-0000/2008),
- Α. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Επιτροπή επιδίωξε την ενθάρρυνση της ευρωπαϊκής έρευνας στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας ήδη από το τέταρτο πρόγραμμα-πλαίσιο, με στόχο τη στήριξη της κοινής αλιευτικής πολιτικής (ΚΑΠ),
- Β. λαμβάνοντας υπόψη ότι, στο έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο, το σύνολο της έρευνας στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο της έρευνας στον τομέα της γεωργίας (θεματικός τομέας 2), ενώ οι θαλάσσιες επιστήμες και η διαχείριση των παράκτιων ζωνών υπάγονται στην περιβαλλοντική επιστήμη,
- Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι ο κώδικας δεοντολογικής συμπεριφοράς για μια υπεύθυνη αλιεία του Οργανισμού Επισιτισμού και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO) και η συμφωνία για την εφαρμογή των διατάξεων της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το δίκαιο της θάλασσας σχετικά με τη διατήρηση και διαχείριση των αλληλοεπικαλυπτόμενων και των άκρως μεταναστευτικών αποθεμάτων ιχθύων υπογραμμίζουν την αναγκαιότητα ανάπτυξης των εργασιών έρευνας και συλλογής δεδομένων για τη βελτίωση των επιστημονικών γνώσεων στον τομέα,
- Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ΚΑΠ είναι μια από τις κοινοτικές πολιτικές που εξαρτώνται περισσότερο από την επιστημονική έρευνα και ότι η αξιοπιστία των μέτρων που λαμβάνονται στο πλαίσιο της εν λόγω πολιτικής στηρίζεται σε επιστημονικές συμβουλές υψηλού επιπέδου,
- Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ΚΑΠ στηρίζεται σε αρχές χρηστής διαχείρισης, οι οποίες απαιτούν να βασίζεται η διαδικασία λήψης αποφάσεων σε έγκυρες επιστημονικές συμβουλές και να παράγει αποτελέσματα σε εύθετο χρόνο,
- ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η στρατηγική για τη θαλάσσια και ναυτιλιακή έρευνα, παρότι αναγνωρίζει τη σημασία της συνέχισης των προσπαθειών στους διάφορους θαλάσσιους

¹ ΕΕ L 60, της 5.3.2008, σελ. 1.

² ΕΕ L 206, της 22.7.1992, σελ. 7.

³ <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N02/636/94/PDF/N0263694.pdf?OpenElement>

και ναυτιλιακούς κλάδους, επικεντρώνεται στη βελτίωση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ της θαλάσσιας έρευνας και της ναυτιλιακής έρευνας αντί να στοχεύει καθιερωμένους τομείς έρευνας,

- Z. λαμβάνοντας υπόψη ότι η προσεχής αναθεώρηση της ΚΑΠ, η οποία δίνει έμφαση στην περιφερειακή διαχείριση με βάση το οικοσύστημα, απαιτεί μια στερεή βάση επιστημονικών γνώσεων,
1. είναι πεπεισμένο ότι πρέπει να δοθεί, στις πολιτικές στον τομέα της έρευνας, μεγαλύτερη προσοχή στα ειδικά προβλήματα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας λόγω της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής σημασίας των συγκεκριμένων κλάδων στην Ένωση·
 2. εκφράζει την ικανοποίησή του για τη νέα προσπάθεια της Επιτροπής, μέσω της στρατηγικής της για τη θαλάσσια και ναυτιλιακή έρευνα, για την κινητοποίηση μέσων για την καλύτερη ενοποίηση της θαλάσσιας έρευνας και της ναυτιλιακής έρευνας·
 3. υπενθυμίζει στην Επιτροπή ότι, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2371/2002, υπέχει νομική υποχρέωση να βασίζει τις προτάσεις της σχετικά με την ΚΑΠ «σε έγκυρες επιστημονικές συμβουλές καθώς και στην προληπτική προσέγγιση»·
 4. προβληματίζεται από την αναδιοργάνωση των θεματικών τομέων του έβδομου προγράμματος-πλαισίου, η οποία σημαίνει ότι η έρευνα σχετικά με την παραγωγή ιχθύων αποσυνδέεται από την αλιεία και τη θαλάσσια οικολογία, ενώ ο σαφής αναπροσανατολισμός της ΚΑΠ προς μια προσέγγιση βασισμένη στο οικοσύστημα απαιτεί αντιθέτως μεγαλύτερη ενοποίηση·
 5. εκφράζει τη δυσαρέσκειά του για το γεγονός ότι το έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο δεν θεωρεί ούτε την αλιεία ούτε την υδατοκαλλιέργεια ειδικούς άξονες και κάνει απλώς αναφορά στην αλιεία στον θεματικό τομέα 2, «Τρόφιμα, γεωργία και αλιεία, και βιοτεχνολογία», ο οποίος θα μπορούσε ενδεχομένως, εξ αποστάσεως και κατ' επέκταση, να συμπεριλάβει την έρευνα στον τομέα της αλιείας· διαπιστώνει ότι το ίδιο ισχύει για τον θεματικό τομέα 6, «Περιβάλλον (συμπεριλαμβανομένης της αλλαγής του κλίματος)»·
 6. καλεί την Επιτροπή να επανεξετάσει το έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο επ' ευκαιρία της ενδιάμεσης αξιολόγησης, η οποία έχει προβλεφθεί για το 2010, λαμβάνοντας υπόψη το παρόν ψήφισμα και αποδίδοντας μεγαλύτερη προσοχή στα ειδικά προβλήματα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας·
 7. είναι πεπεισμένο ότι τόσο οι πολιτικοί υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων όσο και οι φορείς εκμετάλλευσης στον τομέα της αλιείας χρειάζονται απαραιτήτως ένα είδος έρευνας με πιο πρακτικό χαρακτήρα και ότι, δεδομένης της διάρκειας του έβδομου προγράμματος-πλαισίου, η συμπερίληψη στόχων προς επίτευξη είναι επιτακτική ανάγκη·
 8. εκτιμά ότι η απουσία ειδικών αξόνων για την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια στο έβδομο πρόγραμμα –πλαίσιο αναστέλλει την εκπόνηση επαρκούς αριθμού ερευνητικών σχεδίων στους συγκεκριμένους τομείς και, επομένως, θίγει το ενδιαφέρον και τη συνάφεια των επιλεγθέντων σχεδίων·

9. υπογραμμίζει ότι, προκειμένου να διασφαλισθεί η αποτελεσματική εφαρμογή της ΚΑΠ, είναι αναγκαία η θέσπιση ειδικών προγραμμάτων στον τομέα της εφαρμοσμένης έρευνας και η μέριμνα για τη χρηματοδότησή τους μέσω της διάθεσης επαρκών κονδυλίων στον προϋπολογισμό· εκτιμά ότι, για τον σκοπό αυτό, είναι απαραίτητο να περιληφθεί ένας πίνακας κατανομών στο έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο·
10. ζητεί από την Επιτροπή να χρησιμοποιηθεί η χρηματοδότηση για την εφαρμοσμένη έρευνα στον τομέα της ΚΑΠ, στο πλαίσιο του έβδομου προγράμματος-πλαισίου, ως μοχλός για την προώθηση των συνεργιών μεταξύ των ερευνητικών προσπαθειών των διαφόρων κρατών μελών και για την επίτευξη της αναγκαίας κρίσιμης μάζας για την αντιμετώπιση των μεγάλων προκλήσεων της πολυθεματικής θαλάσσιας έρευνας·
11. συνιστά να δοθεί προτεραιότητα, στον τομέα της επιστημονικής θαλάσσιας έρευνας, όχι μόνον στην έρευνα για την κατανόηση της κατάστασης των αλιευτικών πόρων, αλλά και στην έρευνα για την κατανόηση των εμπορικών, οικονομικών και κοινωνικών πτυχών που καθορίζουν τη διαχείριση της αλιείας, καθώς όλες αυτές οι πτυχές παρουσιάζουν κρίσιμο ενδιαφέρον·
12. εκτιμά ότι, ιδίως στους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην εφαρμοσμένη έρευνα, θεμελιώδης στόχος της οποίας πρέπει να είναι η βελτίωση των επιστημονικών δεδομένων που αποτελούν τη βάση για τη νομοθετική ρύθμιση και τη διαχείριση της αλιείας, ιδίως όσον αφορά τα σχέδια ανασύστασης των ειδών που απειλούνται από βιολογικό κίνδυνο·
13. διαπιστώνει μια προφανή σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ των αλιέων και των επιστημόνων βραχυπρόθεσμα, ενώ οι μακροπρόθεσμοι στόχοι τους φαίνονται πιο συμβατοί·
14. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αναδείξουν και να ενημερώσουν καλύτερα τους αλιείς σχετικά με το συμφέρον τους να συνεκτιμήσουν, κατά την αξιολόγηση της θεωρούμενης βραχυπρόθεσμης οικονομικής ζημίας τους, το οικονομικό όφελος που μπορούν να προεξοφλήσουν μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα·
15. υπογραμμίζει το ανησυχητικό πρόβλημα της έλλειψης νέων επιστημόνων στην εφαρμοσμένη έρευνα στον τομέα της αλιείας, καθώς οι συγκεκριμένες σταδιοδρομίες είναι λιγότερο ελκυστικές σε σχέση με τη βασική έρευνα και άλλους επιστημονικούς κλάδους·
16. υπογραμμίζει την αναγκαιότητα αποκατάστασης πανεπιστημιακών προγραμμάτων σπουδών που παρουσιάζουν ενδιαφέρον και προοπτικές εξέλιξης, καταλήγοντας σε σταδιοδρομίες με κατάλληλη ανταμοιβή στον συγκεκριμένο επιστημονικό κλάδο·
17. τάσσεται υπέρ μιας εκπαιδευτικής πολιτικής που θα ενθαρρύνει περισσότερο τους νέους επιστήμονες να ασχοληθούν με την εφαρμοσμένη έρευνα στον αλιευτικό τομέα αντί της βασικής έρευνας·
18. καλεί την Επιτροπή να προωθήσει τη δημιουργία ενός σταθερού ευρωπαϊκού δικτύου, βασισμένου στις υφιστάμενες υλικές υποδομές στα κράτη μέλη, με αντικείμενο την παρατήρηση και τη συλλογή δεδομένων από το θαλάσσιο περιβάλλον, το οποίο θα

διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των φορέων εκμετάλλευσης του τομέα και των ευρωπαϊκών ερευνητικών οργανισμών, και θα διατηρήσει την Ένωση σε θέση αριστείας·

19. υπενθυμίζει την αναγκαιότητα ομογενοποίησης των διαφόρων μοντέλων εφαρμοσμένης έρευνας που ισχύουν στα κράτη μέλη, προκειμένου να καταστούν τα αποτελέσματα περισσότερο συγκρίσιμα και να διευκολυνθεί η ομαδοποίηση των δεδομένων·
20. καλεί την Επιτροπή να ενθαρρύνει την επιστημονική κοινότητα να επεξεργασθεί περισσότερα πρότυπα κοινής μεθοδολογίας στην έρευνα στον τομέα της αλιείας και να εντείνει τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών ερευνητικών ιδρυμάτων·
21. καλεί την Επιτροπή να συγκεντρώσει συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με τη λειτουργία του διαλόγου επιστημόνων-αλιέων επί του παρόντος στα διάφορα κράτη μέλη και να καταγράψει τις βέλτιστες πρακτικές·
22. υπογραμμίζει ότι τα περιφερειακά γνωμοδοτικά συμβούλια μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο της εφαρμοσμένης έρευνας και, επομένως, ζητεί να εξασφαλισθεί το δικαίωμα πλήρους συμμετοχής των επιστημόνων στους εν λόγω οργανισμούς·
23. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να διαθέσουν τις πιστώσεις που έχουν εγγραφεί στον προϋπολογισμό της Ένωσης για τη συλλογή δεδομένων στον τομέα της αλιείας, ειδικότερα στη θέση του προϋπολογισμού 11 07 02: «Στήριξη για τη διαχείριση των αλιευτικών πόρων (βελτίωση επιστημονικών συμβουλών)»·
24. αναθέτει στον Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή, καθώς και στις κυβερνήσεις και στα κοινοβούλια των κρατών μελών.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

«Εκεί όπου δεν υπάρχει επιστήμη για εφαρμογή, δεν μπορεί να υπάρξει εφαρμοσμένη επιστήμη»

Bernardo Houssay, Νόμπελ Ιατρικής (1947)

Σχεδόν το ήμισυ του κοινοτικού πληθυσμού κατοικεί σε περιοχές που βρίσκονται κοντά στους δύο ωκεανούς και τις τέσσερις θάλασσες που υπάγονται στην ευρωπαϊκή δικαιοδοσία. Αυτές οι θάλασσες και οι ωκεανοί, πηγή ζωής, διαδραματίζουν σημαντικό ρυθμιστικό ρόλο σε σχέση με το φαινόμενο της αλλαγής του κλίματος. Πρόκειται για συστήματα πολύπλοκα και δυσνόητα, και η ορθή διαχείρισή τους είναι μια από τις κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε.

Ο συνδυασμός της διατήρησης των οικοσυστημάτων και της βιώσιμης εκμετάλλευσης των πόρων, η αποφυγή και ο έλεγχος του αντικτύπου των διαφόρων ανθρώπινων δραστηριοτήτων στο θαλάσσιο περιβάλλον, η βελτίωση του επιπέδου των γνώσεων, η τεχνολογική ανάπτυξη και η καινοτομία είναι επίσης προκλήσεις που δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπισθούν χωρίς τη συμμετοχή της ευρωπαϊκής επιστημονικής κοινότητας.

Σύμφωνα με εκτίμηση του Οργανισμού Επισιτισμού και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO) του 2004, άνω του 70% των αλιευτικών αποθεμάτων έχουν εξαντληθεί, υπόκεινται σε υπερεκμετάλλευση ή βρίσκονται σε στάδιο αποκατάστασης. Ωστόσο, και άλλοι παράγοντες, επιπλέον της υπεραλίευσης, έχουν επιπτώσεις στους πόρους, όπως η προαναφερθείσα αλλαγή του κλίματος ή η ανθρώπινη δραστηριότητα, και για τον λόγο αυτό είναι απαραίτητο να διαθέτουμε αξιόπιστα και πλήρη δεδομένα.

Από την πλευρά τους, οι παράκτιες ζώνες απειλούνται από κινδύνους που οφείλονται στην ειδική γεωγραφική τους θέση, όπως οι φυσικές καταστροφές ή τα ατυχήματα που συνεπάγονται σοβαρή θαλάσσια ρύπανση. Στο πλαίσιο αυτό, η επιτήρηση των κοινοτικών υδάτων απαιτεί την κινητοποίηση όλων των διαθέσιμων πόρων, συμπεριλαμβανομένης της έρευνας.

Τα ιδιαίτερα ευαίσθητα θαλάσσια οικοσυστήματα απαιτούν ειδική προσοχή, πόσω μάλλον λαμβάνοντας υπόψη ότι στο μέλλον η έμφαση στα οικοσυστήματα θα είναι απαραίτητη κατά τη λήψη αποφάσεων. Απαιτείται σαφής ορισμός των προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών, μέσω μιας ολοκληρωμένης επικέντρωσης, η οποία θα βασίζεται σε αξιόπιστα επιστημονικά κριτήρια, ικανά να προστατεύσουν τις εν λόγω περιοχές και από άλλες δραστηριότητες, εκτός της αλιείας, όπως ο τουρισμός, η εξόρυξη πετρελαίου ή οι στρατιωτικές δραστηριότητες.

Η θαλάσσια έρευνα, άξονας της διαχείρισης των θαλασσών και των ωκεανών

Η ανάπτυξης μιας κοινής αλιευτικής πολιτικής είναι αλληλένδετη με την αποτελεσματική έρευνα σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η αξιοποίηση των ισχυρών σημείων στην έρευνα και στην καινοτομία για την ενεργή προστασία των θαλασσών και των ωκεανών μας, μέσω της διατύπωσης μιας ολοκληρωμένης διαχείρισης της αλιείας, η οποία θα βασίζεται σε επιστημονική και τεχνολογική ανάπτυξη ποιότητας, είναι ευθύνη της Κοινότητας.

Έτσι, η έρευνα στον τομέα της αλιείας είναι απαραίτητη για τη διατύπωση συστάσεων και την παροχή επιστημονικών συμβουλών στους νομοθέτες. Το σημαντικότερο εργαλείο που διαθέτει η αλιεία, δηλαδή η κοινή αλιευτική πολιτική, απαιτεί, για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς της, μεγαλύτερες επενδύσεις στη θαλάσσια επιστήμη και έρευνα.

Τα τελευταία 15 χρόνια, η Επιτροπή έθεσε στη διάθεση της επιστημονικής κοινότητας σημαντικούς υλικούς πόρους για τη στήριξη της λήψης αποφάσεων σε θέματα διαχείρισης της αλιείας. Οι ευρωπαίοι ερευνητές συνεκτίμησαν όχι μόνον τους βιολογικούς παράγοντες, αλλά και τη συμπεριφορά των αλιευτικών εργαλείων, τον βιολογικό αντίκτυπο των αλιευμάτων στην αλιεία, και τις κοινωνικοοικονομικές συνέπειες των αποφάσεων που έπρεπε να ληφθούν. Όμως, η εξέλιξη της ΚΑΠ, καθώς και άλλων συναφών πολιτικών, δημιούργησε νέες ανάγκες στον τομέα της έρευνας.

Αναγκαιότητα υπεύθυνης και ποιοτικής έρευνας στον τομέα της αλιείας

Παρότι υπάρχει κάποια διάσταση μεταξύ βασικής έρευνας και εφαρμοσμένης έρευνας, είναι βέβαιο ότι κάθε είδος έρευνας πρέπει να καταλήγει σε μια γνώση «η οποία μπορεί ή πρέπει να εφαρμοσθεί». Οι επιστήμονες βεβαιώνουν ότι οι χρησιμότερες διαδικασίες προκύπτουν από τη λεγόμενη βασική έρευνα, επομένως δεν θα έπρεπε να υπάρχει διάσταση μεταξύ των δύο τύπων έρευνας. Για την εξεύρεση λύσεων στα πραγματικά και τρέχοντα προβλήματα, θα πρέπει να εξαντληθούν όλα τα μέσα, ανεξάρτητα από τις πρακτικές που εφαρμόζουν.

Η υγεία του θαλάσσιου περιβάλλοντος είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρουν οι ωκεανοί: η διατήρηση των πόρων είναι ουσιώδους σημασίας για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας μακροπρόθεσμα. Η θεματική στρατηγική για το θαλάσσιο περιβάλλον απαιτεί την ταχεία λήψη μέτρων βάσει επικέντρωσης στο οικοσύστημα. Κάθε διαδικασία λήψης αποφάσεων θα πρέπει να ενσωματώνει την περιβαλλοντική διάσταση και να αντικατοπτρίζει τα συμφέροντα όλων των δραστηριοτήτων που έχουν αντίκτυπο στο θαλάσσιο περιβάλλον.

Οι δεσμεύσεις που ανέλαβε η ΕΕ στη σύνοδο κορυφής του Γιοχάνεσμπουργκ θα μπορέσουν να επιτευχθούν μόνον μέσω της υπεύθυνης και ποιοτικής θαλάσσιας έρευνας: η γνώση και η μελέτη των επιστημονικών δεδομένων είναι θεμελιώδους σημασίας για την επικέντρωση που βασίζεται στα οικοσυστήματα, για την καθιέρωση προστατευμένων θαλάσσιων περιοχών, για την εξασφάλιση βιώσιμης και επωφελούς εκμετάλλευσης των πόρων και για την αντιμετώπιση κάθε πρόκλησης που σχετίζεται με τα φυσικά φαινόμενα ή με τις καταστροφές που προκαλούν οι ανθρώπινες δραστηριότητες. Από την πλευρά τους, τα επίπεδα βιώσιμης εκμετάλλευσης (μέγιστη βιώσιμη απόδοση, ΜΒΑ) απαιτούν ορθή και συνεχή ενημέρωση.

Η συλλογή, αποθήκευση, κυκλοφορία/ανταλλαγή, επεξεργασία και μελέτη μεγάλης ποσότητας πληροφοριών και δεδομένων είναι θεμελιώδους σημασίας προκειμένου να εξασφαλισθεί ισορροπία μεταξύ των κοινωνικών απαιτήσεων και της προσφοράς της φύσης. Επίσης, η βιωσιμότητα των πόρων απαιτεί καλή συνεργασία μεταξύ του αλιευτικού κλάδου, της ωκεανογραφίας, της έρευνας στον τομέα της αλιείας, της θαλάσσιας οικολογίας, των κοινωνικοοικονομικών ερευνητών, των ιδρυμάτων θαλάσσιας έρευνας και των οργανώσεων.

Η μελλοντική έρευνα στον τομέα της αλιείας πρέπει να λάβει υπόψη πτυχές που σχετίζονται με τα ενδιατήματα (μείωση του αντικτύπου στον βυθό της θάλασσας, εντοπισμός περιοχών

βιολογικά ευαίσθητων), τα παρεμπόδιοντα αλιεύματα ευάλωτων ειδών (πτηνά, χελώνες ή θαλάσσια θηλαστικά), τη βελτίωση της επιλογής των στοχευόμενων ειδών (αποφυγή απορρίψεων και παρεμπιπτόντων αλιευμάτων) και την ενοποίηση, από οικοσυστημική άποψη, των μελετών των αποθεμάτων με τις μελέτες της ωκεανογραφίας, τις βιοχημικές μελέτες και τις μελέτες της βιοποικιλότητας.

Αναγκαιότητα δικτύωσης

Η βελτίωση των επιστημονικών δεδομένων που αφορούν την αλιεία είναι ένα καθήκον που επείγει. Η Ευρώπη διαθέτει τις ερευνητικές ομάδες και τις γνώσεις που είναι αναγκαίες για τη βιώσιμη εκμετάλλευση των θαλάσσιων πόρων. Ωστόσο, η θαλάσσια έρευνα απαιτεί, εκτός από κέντρα συλλογής δεδομένων και δίκτυα παρατήρησης, μεγάλη ποικιλία δαπανηρών και εξειδικευμένων υποδομών, οι οποίες θα απορροφήσουν μεγάλο μέρος των επενδύσεων, η κοινή χρήση των οποίων θα βελτιστοποιήσει την αποδοτικότητά τους.

Ένα σταθερό ευρωπαϊκό δίκτυο, βασισμένο στις ήδη υπάρχουσες υλικές υποδομές στα κράτη μέλη, με σκοπό την παρατήρηση και τη συλλογή δεδομένων σχετικά με το θαλάσσιο περιβάλλον, θα διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ τομέων και ευρωπαϊκών ερευνητικών οργανισμών και θα διατηρήσει την ΕΕ σε πρωτοποριακή θέση.

Η ανάπτυξη και η λειτουργία του εν λόγω δικτύου θα συμβάλει στην προώθηση της κατανόησης και του διαλόγου μεταξύ της επιστημονικής κοινότητας, των νομοθετών και των τελικών χρηστών, συμπεριλαμβανομένης της βιομηχανίας και του εμπορίου. Η εντατικοποίηση της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών ερευνητικών ιδρυμάτων θα συμβάλει επίσης στην ομογενοποίηση των διαφορετικών μοντέλων εφαρμοσμένης έρευνας που ισχύουν στα κράτη μέλη, προκειμένου να καταστούν συγκρίσιμα τα αποτελέσματα και να διευκολυνθεί η ομαδοποίηση των δεδομένων.

Στα καθήκοντα του δικτύου θα περιλαμβάνονται ο συντονισμός ειδικών καθηκόντων και η παροχή συμβουλών κατά την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας. Η εγκαθίδρυσή του, η οποία δεν θα επηρεάσει τη συμμετοχή των ερευνητικών ιδρυμάτων στις διάφορες διεθνείς οργανώσεις και οργανισμούς, θα είναι εξαιρετικά επωφελής για την ανάπτυξη των ευρωπαϊκών θαλάσσιων επιστημών.

Εκπαίδευση και κατάρτιση

Το προσωπικό με κατάλληλα προσόντα, απαραίτητο για τις δραστηριότητες που συνδέονται με το θαλάσσιο περιβάλλον, μειώνεται συνεχώς σε όλους τους τομείς. Στον τομέα της εφαρμοσμένης έρευνας για την αλιεία, προβληματίζει ιδιαίτερα η έλλειψη νέων επιστημόνων, φαινόμενο το οποίο οι εμπειρογνώμονες αποδίδουν στον ελάχιστο ελκυστικό χαρακτήρα των συναφών σταδιοδρομιών. Σε ορισμένα κράτη μέλη η κατάσταση είναι ακραία, καθώς ιδρύματα ειδικευμένα στην έρευνα στον τομέα της αλιείας αναγκάζονται να κλείσουν ελλείψει σπουδαστών.

Για την επανόρθωση αυτής της κατάστασης, είναι αναγκαίο να θεσπισθούν ενδιαφέροντα πανεπιστημιακά προγράμματα σπουδών με προοπτικές, τα οποία θα καταλήγουν σε καλά αμειβόμενες επαγγελματικές σταδιοδρομίες. Απαιτείται μια εκπαιδευτική πολιτική, η οποία θα ενθαρρύνει τους νέους επιστήμονες να κατευθυνθούν προς την έρευνα στον τομέα των

αλιευτικών πόρων.

Για τον σκοπό αυτό, πρέπει να βελτιωθούν η εκπαίδευση και η κατάρτιση, η κινητικότητα και η επανεκπαίδευση, καθώς και οι όροι εργασίας, κυρίως στις ερευνητικές δραστηριότητες που αφορούν την αλιεία, αλλά και σε όλους τους συναφείς τομείς. Είναι επίσης αναγκαία η βελτίωση της προβολής και των κινήτρων που προορίζονται για τους επιστήμονες, πράγμα που θα έχει ως αποτέλεσμα τη βελτίωση της θαλάσσιας επιστήμης γενικότερα και της έρευνας στον τομέα της αλιείας ειδικότερα.

Αναγκαιότητα επαρκούς χρηματοδότησης

Ωστόσο, παρότι η φράση «*Not money, but human resources is the problem!*» (Το πρόβλημα δεν είναι τα χρήματα αλλά οι ανθρώπινοι πόροι!) συνοψίζει καλά την κατάσταση, αυτό δεν σημαίνει ότι η έρευνα στον συγκεκριμένο τομέα δεν χρειάζεται περισσότερους οικονομικούς πόρους. Οι προκλήσεις απαιτούν, εκτός από την κατάλληλη χρήση των επιστημονικών και τεχνολογικών γνώσεων, αποφασιστική οικονομική στήριξη εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των κρατών μελών.

Έως σήμερα, τα διάφορα ερευνητικά ιδρύματα λαμβάνουν κονδύλια από δύο πηγές: εθνικά κονδύλια σε αντάλλαγμα για την παροχή επιστημονικών πληροφοριών στις κυβερνήσεις των κρατών μελών, και κοινοτικά κονδύλια μέσω της οδηγίας για τη συλλογή βασικών δεδομένων και μέσω της συμμετοχής τους σε επιστημονικές επιτροπές.

Η τρίτη πηγή χρηματοδότησης είναι το πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα. Το τέταρτο και το πέμπτο πρόγραμμα-πλαίσιο περιλάμβαναν ορισμένα ειδικά προγράμματα για την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια (FAIR) για τον τομέα της εφαρμοσμένης θαλάσσιας έρευνας, με χρηματοδότηση 130 και 150 εκατομμυρίων ευρώ. Η αλιευτική πολιτική παρέμεινε στις προτεραιότητες του έκτου προγράμματος-πλαισίου, παρότι η χρηματοδότησή της μειώθηκε σε 60 εκατομμύρια ευρώ. Ωστόσο, το έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο δεν περιλαμβάνει ούτε την αλιεία ούτε την υδατοκαλλιέργεια ως συγκεκριμένο άξονα. Μόνον ο θεματικός τομέας 2, «Τρόφιμα, γεωργία και αλιεία, και βιοτεχνολογία» θα μπορούσε, μέσω διασταλτικής ερμηνείας, να καλύψει την έρευνα στους τομείς αυτούς. Ούτε στον θεματικό τομέα 6 «Περιβάλλον (συμπεριλαμβανομένης της αλλαγής του κλίματος)» περιλαμβάνεται ρητά η έρευνα σχετικά με τους θαλάσσιους πόρους και την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών.

Είναι γεγονός ότι οι επιστήμονες αντιμετωπίζουν δυσκολίες όσον αφορά την υποβολή σχεδίων στο έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο, λόγω της διαφορετικής επικέντρωσης των ερευνών, για παράδειγμα, σε θέματα υδατοκαλλιέργειας, με κατά βάση βιομηχανικό χαρακτήρα, ή σε θέματα αλιείας και θαλάσσιων επιστημών, με διεπιστημονικό και πιο μακροπρόθεσμο χαρακτήρα. Έως τώρα, οι δύο τομείς καλύπτονταν από τα ίδια κονδύλια, γεγονός που επέτρεπε τη συμπληρωματικότητα, και συντονίζονταν από τη ΓΔ Ναυτιλιακών Υποθέσεων και Αλιείας και όχι από τη ΓΔ Έρευνας, όπως συμβαίνει πλέον.

Το αποτέλεσμα είναι ότι η επιστημονική κοινότητα δυσκολεύεται πλέον περισσότερο να γνωστοποιήσει στους υπαλλήλους που είναι υπεύθυνοι για την επεξεργασία των κατευθυντήριων γραμμών των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων, τους προβληματισμούς και τις ανάγκες του τομέα. Από την άλλη πλευρά, η ΓΔ Έρευνας επέλεξε να χρηματοδοτήσει

κυρίως τη βασική έρευνα, αντί να διαθέσει κονδύλια στην έρευνα που επικεντρώνεται στις δημόσιες πολιτικές, προκειμένου, για παράδειγμα, να εμπλουτισθεί από επιστημονική άποψη η κοινοτική θαλάσσια στρατηγική ή να ερευνηθεί η συμβολή της αλιείας στην αλλαγή του κλίματος.

Εν ολίγοις, ο στόχος της θαλάσσιας πολιτικής της ΕΕ, δηλαδή η επίτευξη μιας παραγωγικής αλιείας σε ένα καθαρό θαλάσσιο περιβάλλον, απαιτεί την πρόσβαση των επιστημόνων που εργάζονται στον συγκεκριμένο τομέα σε οριζόντιους μηχανισμούς χρηματοδότησης στο έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο.

Επιμένουμε στην αναγκαιότητα επείγουσας δρομολόγησης μιας ειδικής επιστημονικής πολιτικής για τους αλιευτικούς πόρους, η οποία θα συνοδεύεται από σημαντική χρηματοδοτική στήριξη. Η στήριξη της ΕΕ στη θαλάσσια κατάρτιση και εκπαίδευση θα καταστήσει εφικτή την ενοποίηση των διαφορετικών κοινωνικών, οικονομικών, ναυτιλιακών και εμπορικών απόψεων και θα συμβάλει στη βελτίωση της γενικότερης αντίληψης όσον αφορά την κοινή αλιευτική πολιτική και την αναγκαιότητα διατήρησής της.